

VEDLIKEHOLD AV TROMBONE

Har du akkurat begynt, eller planlegger du å begynne å spille trombone? Da har du nok både som elev og foresatt lyst til å vite mer om hvordan du kan ta vare på instrumentet.

En trombone er et ømfintlig instrument som krever nøye stell og vedlikehold. Riktig vedlikehold og håndtering er viktig for å forebygge feilslitasje og skader på instrumentet. Ved at vi vedlikeholder trombonen regelmessig, vil vi kunne unngå store og kostbare reparasjoner. Instrumentet vil også fungere som det skal når det tas i bruk.

I denne guiden finner dere en oversikt over grunnleggende og periodisk vedlikehold. Vi vil forklare hvordan instrumentet er satt sammen, hva dere måtte trenge av utstyr, og hvordan instrumentet skal håndteres og oppbevares.

Vi anbefaler at musikanten får veiledning av en instruktør eller instrumentalist første gangen hun/han skal rengjøre instrumentet. Vi tar høyde for at du som elev/foresatt vil kunne føle deg usikker på utførelse av vedlikehold, selv etter en gjennomgang. Vi oppmuntrer derfor til å kontakte elevens instruktør for videre veiledning, før dere utfører vedlikehold dere ikke er trygge på.

For større reparasjoner anbefaler vi å ta kontakt med en materialforvalter/fagperson.

Tips: *Bruk gjerne denne guiden i kombinasjon med Norges Musikkorps sin video som demonstrerer vedlikehold av trombone Du finner videoen på www.superinstruktorene.no under "Instrumentgrupper". Klikk deg så inn på "Grovmessing", så finner du trombonevideoen nederst på siden.*

Utstyr til vedlikehold

For at du skal kunne ta vare på din trombone på best mulig måte, trenger du noen hjelpemidler:

1. Ventilolje
2. Utvendig poleringsklut (den myke)
3. Lakk-polish
4. Bøyleolje (slide grease)
5. Munnstykkeborste
6. Pussestang

7. Innvendig pusseklut
8. Fleksibel børste
9. Instrumentkoffert til trombone
10. Stativ til trombone (valgfritt)

Trombonens ulike deler

En trombone består tre hoveddeler:

1. Munnstykket
2. Sleiden
3. Klokkestykket

Munnstykket

Munnstykket er den delen vi bruker for å lage tonene. Her er det viktig at vi ikke får merker eller riper på den siden vi legger leppene mot. Munnstykket er festet til et lite rør, og etter hvert som vi spiller vil det samle seg rester av spytt, mat og søtstoff i røret.

Når vi renser munnstykket regelmessig, sørger vi for god hygiene. I tillegg blir tonen bedre når vi spiller på et munnstykke som er rent. Vi kan rense munnstykket ved å skylle det i lunkent vann. Vi bruker en munnstykkebørste for å komme til på innsiden av munnstykket.

Dersom vi lar andre bruke instrumentet vårt, er det lurt å desinfisere munnstykket først. Det gjør vi med et eget desinfiseringsmiddel som sprayes på, og tørkes av. Vi kan gjerne desinfisere munnstykket med jevne mellomrom, selv om det kun er oss selv som spiller på trombonen. Ellers er det lurt å tørke av munnstykket ved og etter bruk, for å fjerne rester av spytt.

Dersom du ikke får løs munnstykket på egenhånd, er det viktig at du får en instruktør til å hjelpe deg. Aldri bruk tang eller annet verktøy på instrumentet. Metallet det er laget av er mykt, og kan lett bli skadet.

Sleiden

I sleiden kan det samle seg støv og skitt. Dersom vi merker at sleiden går tregt, er det et tegn på at den må rengjøres og smøres. For å få til dette må vi ta sleiden fra hverandre. Vi

bruker en pussestang som vi fører helt inn røret til sleiden, og trekker pussestangen frem og tilbake. Vi pusser ett rør om gangen.

Vi rengjør sleiden både på innsiden og utsiden. Mens sleiden er trukket helt ut, tar vi en fuktig klut og tørker av metallet. Vi rengjør metallet til det blir blankt, og tørker av med en tørr bomullsfil. Før vi setter sleiden tilbake, smører vi skjøtene inn med en bøyoleolje (slide grease). Bøylesmøring finnes både i fast (bøylefett) og flytende form. Vi anbefaler bøyoleoljen, da det er enklere å få til et godt resultat med denne. Vi legger på et tynt lag olje, og arbeider det inn i rørene.

Klokkestykket

Noen tromboner har ventiler festet til klokkestykket. En basstrombone kan f.eks. ha to ventiler.

En ventil har godt av å vedlikeholdes med ventilolje. Vi smører ventilen for at den skal ha fri bevegelse, og for å forhindre korrosjon og spytt som blir liggende. Vi påfører oljen på de såkalte smøringspunktene.

Utvendig vedlikehold

Trombonen er laget i messing som er lakkert på utsiden. Fordi instrumentet er lakkert, er det viktig at vi unngår å bruke sølv-/messingpuss osv. Slike pussemidler vil nemlig skade lakken. I stedet bruker vi en egen lakk-polish som vi påfører, og pusser over med en utvendig pusseklut.

For å pusse utsiden av trombonen, bruker vi flasken med lakk-polish og en utvendig pusseklut. Vi påfører et lag med polish og tørker over med pussekluten. Polishen har den egenskapen at den legger igjen en beskyttende hinne mot spytt og ytre forandringer. I tillegg sørger vi for at instrumentet er fint og blankt. Vi kan gjerne pusse med polish 1-2 ganger i måneden.

Fordi kroppen vår produserer noe vi kaller fingersyre, vil denne syren komme i kontakt med trombonen når vi tar på den. Dersom fingersyren blir liggende på overflaten til instrumentet over tid, vil dette skade overflaten. Da er det viktig at vi tørker av/pusser utsiden av trombonen etter hver bruk, særlig på de stedene hvor hendene har sitt grep. Til dette holder det å kun bruke den utvendige pussekluten.

Oppbevaring og håndtering

Når vi skal legge fra oss instrumentet for å ta en pause, legger vi det alltid i kofferten. Det kan være fristende å legge fra seg trombonen på stolen vi akkurat satt på, men da risikerer vi å skade instrumentet, f.eks. sleiden. Det er fort gjort å sette seg på instrumentet ved en feiltagelse. Alternativt kan vi bruke et eget stativ til å sette fra oss trombonen.

Når trombonen ikke er i bruk, kan den oppbevares i kofferten for å beskytte instrumentet mot støv og skader. Vi må unngå å legge gjenstander i kofferten som legger trykk på instrumentet. Dersom du ønsker å ha instrumentet lett synlig og tilgjengelig hjemme, oppbevar det gjerne på et stativ.

Selve kofferten kan vi støvsuge ved slutten av hvert semester. Ønsker vi å pleie kofferten, kan vi gjøre det ved hjelp av skokrem/"vinylforny" - eller lignende, som brukes på bil.

Oppbevaring må ikke skje der det er meget høye temperaturer, eller temperaturer under frysepunktet.

Oppsummering av grunnleggende vedlikehold

Dette skrevet går nøye gjennom hvordan man vedlikeholder en klarinett, men det er ikke alt vedlikehold som er nødvendig for elever og foresatte å tenke på. Er det noe dere lurer på, spør dere instruktør og/eller materialforvalter. For elever og foresatte er det viktigst at dere setter dere inn i det daglige/ukentlige vedlikeholdet, som gjøres etter hver spilling.

Se følgende punktliste og tabell:

- Fjern fuktighet fra instrumentet etter spilling
- Fjern støv/fett etter spilling
- Smør sleiden med bøyole-olje
- Bruk lakk-polish for å beskytte overflaten
- Bruk koffert/stativ når du legger fra deg instrumentet

Tabellen viser med grønt hvilket vedlikehold elev/foresatt kan gjøre selv:

HVILKEN DEL	VEDLIKEHOLD	HVOR OFTE	UTFØRES AV
Munnstykke	Vaskes med børste og vann	1-2 ganger i mnd.	Elev/foresatt
Sleiden	Rengjøres/smøres	Når den går tregt	Elev/foresatt
Ventiler	Oljes	Ved behov	Materialforvalter
Instrument, innside	Fjerne fuktighet	Etter spilling	Elev/foresatt
Instrument, utside	Fjerne støv/fett/fingersyre	Etter spilling	Elev/foresatt
Instrument, utside	Polere med lakk-polish	1-2 ganger i mnd.	Elev/foresatt
Instrumentkoffert	Støvsuge/pleie	Hvert semester	Elev/foresatt

Lykke til!